

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT
Dr. Victor George Axiak LL.D. Dip. Tax

Seduta tal-11 ta' Novembru, 2019
Rikors Numru: 342/2014 VGA

Atlas Insurance PCC Limited (C-5601)

vs

Customs and Freight Agency Limited (C-17475) f'isimha proprju u fil-kwalita' tagħha ta' agent tas-socjeta' estera Passalacqua e C s.r.l.

Il-Qorti,

1. Rat ir-rikors ipprezentat mill-kumpanija rikorrenti fil-15 ta' Ottubru 2014 li permezz tieghu sejjhet lill-kumpanija intimata pro. et. noe. sabiex tghid 'l għaliex din m'ghandhiex tigi kkundannata minn din il-Qorti:

"Thallas is-somma ta' disa' t'elef sitt mijja u sebghin ewro u ghaxar centezmi [€ 9,670.10] rappresentanti d-danni li għalihom għamlet tajjeb is-socjeta' attrici Atlas Insurance PCC Limited bhala indennizz a favur tal-assigurata tagħha Eros Trading Limited, għal liema hlas l-imsemmija socjeta' attrici kienet debitament surrogata fid-drittijiet tal-assigurata tagħha skond ma jirrizulta mill-anness subrogation form li qiegħed jigi ezebit u markat bhala Dok. A, u dan rizultat ta' danni imgarrba sussegwenti għal konsenza mibghuta lejn Catania, Sqallija, gewwa l-Italja, permezz tat-Trailer bin-numru AC 93729, fejn fil-lejl ta' bejn 15 u 16 ta' Ottubru 2013, parti mill-istess konsenza insterqet waqt li kienet taht il-

kustodja u l-kontroll tas-socjeta' konvenuta pro et noe. Bl-ispejjez u bl-imghax legali b'effett mill-lum sad-data tal-effettiv pagament, kontra s-socjeta' konvenuta pro et noe li hija minn issa ingunta ghas-subizzjoni tagħha.”¹

2. Rat ir-risposta tal-intimata pro. et. noe pprezentata fis-16 ta' Jannar 2015 li permezz tagħha eccepit is-segwenti:
  - “Illi jigi eccepit li s-socjeta' intimata *Customs and Freight Limited* proprio ma hijiex il-legittimu kontradittur u għalhekk għandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju.
  - Illi mingħajr pregudizzju għas-suespost l-intimati ma humiex responsabbi mill-akkadut u dan stante li l-allegat serq tal-merkanzija sar fuq il-bastiment li bih ingarret il-merkanzija u għalhekk hemm lok tal-kjamata in kawza tal-kumpanija li tigġestixxi l-bastiment li garr l-istess merkanzija.
  - Illi s-socjeta' intimata tirrispingi l-allegazzjonijiet u l-pretenzjonijiet kollha migħuba kontra tagħha bhala infondati fil-fatt u fid-dritt.
  - Illi l-konvenuti taw servizz kif gie mitlub, stabbilit u accettat mill-atturi u m' humiex responsabbi tal-akkadut.
  - Illi fi kwalunkwe kaz ir-responsabilita' tas-socjeta' intimata għandha tigi regolata bil-kundizzjonijiet tal-Convention for the International Carriage of Goods by Road u senjatament artikoli 17 et seq.
  - Illi mingħajr pregudizzju għas-suespost, qed jigi kontestat il-quantum tad-danni mitluba fit-talba u għandhom jingiebu prova dwar l-allegat danni sofferti.
  - B' riserva għal-prezentata ta' eccezzjonijiet ulterjuri permessi bil-Ligi.”²
3. Rat it-traskrizzjoni tax-xhiedha ta' Joseph Mangion tal-26 ta' Frar 2015 li nghat替 quddiem din il-Qorti diversement presjeduta³.
4. Rat it-traskrizzjoni tax-xhiedha ta' Giovanni Pietroburgo tad-19 ta' Ottubru 2015 li nghat替 quddiem din il-Qorti diversement presjeduta⁴.
5. Rat it-traskrizzjoni tax-xhiedha ta' Joseph Hammett tat-3 ta' Dicembru 2015 li nghat替 quddiem din il-Qorti diversement presjeduta⁵.

---

¹ Fol. 1

² Fol. 9

³ Fol. 13-15

⁴ Fol. 56-77

⁵ Fol. 93 - 101

6. Rat it-traskrizzjoni tax-xhiedha ta' Kevin Attard tal-20 ta' Gunju 2016 u in kontro-ezami fis-seduta tal-18 ta' Ottubru 2018 li lkoll nghatat quddiem din il-Qorti diversement presjeduta.^{6 7}
7. Rat it-traskrizzjoni tax-xhiedha ta' Joseph Bugeja tat-12 ta' Jannar 2017 li nghatat quddiem din il-Qorti diversement presjeduta⁸.
8. Rat it-traskrizzjoni tax-xhiedha ta' Leonard Brincat tal-15 ta' Gunju 2017 li nghatat quddiem din il-Qorti diversement presjeduta⁹.
9. Rat it-traskrizzjoni tax-xhiedha ta' Gianstefano Passalaacqua tal-26 ta' April 2018 li nghatat quddiem din il-Qorti diversement presjeduta¹⁰
10. Rat id-dokumenti esebiti li jikkonsistu f'*subrogation form* datata 26 ta' Settembru 2013¹¹, *marine cargo claim form* (Dok. JM 1)¹², *survey report tas-surveyors* Taljani Gastaldi International S.r.l (Dok. JM 2)¹³, ittra datata 17 ta' Jannar 2014 mibghuta minn Joseph S Mangion ghan-nom tar-rikorrenti inkluz magħha kopja tas-CMR *Consignment Note* (Dok. JM 3)¹⁴, korrispondenza bejn il-partijiet (Dok. JM 4)¹⁵, polza tat-tagħbijsa (Dok. JB 1)¹⁶, lista ta' *containers* (Dok. JB 2)¹⁷ u *email* datata 10 ta' Jannar 2017 (Dok. JB 3), *incoming log sheet for full and empty trailers and full containers* (Dok LB1)¹⁸, *loading list* (Dok. LB 2)¹⁹ u lista ohra (Dok. LB 3)²⁰.
11. Rat in-nota tat-30 ta' Gunju 2016 li permezz tagħha l-intimata esebiet sentenza tat-Tribunal għal Talbiet Zgħar fl-ismijiet *Customs & Freight Agency Limited v Sullivan Maritime Limited pro et noe mogħtija fil-21 ta' Marzu 2016 mit-Tribunal għal Talbiet Zgħar*²¹.

---

⁶ Fol. 105-113

⁷ Fol. 191 - 210

⁸ Fol. 125-131

⁹ Fol. 141-145

¹⁰ Fol. 170 - 187

¹¹ Fol. 2 prezentat mal-avviz tat-talba

¹² Fol. 16-17 ezebit minn Joseph Mangion u ukoll minn Giovanni Pietroburgo Dok. GP 1 fol. 78-91

¹³ Fol. 18 – 38 ezebit minn Joseph Mangion

¹⁴ Fol. 39 – 48 ezebita minn Joseph Mangion

¹⁵ Fol. 49 – 52 ezebiti minn Joseph Mangion

¹⁶ Fol. 132 prezentat minn Joseph Bugeja

¹⁷ Fol. 133 u 134 prezentati minn Joseph Bugeja

¹⁸ Fol. 146 – 147 prezentat minn Leonard Brincat

¹⁹ Fol. 148 prezentat minn Leonard Brincat

²⁰ Fol. 149 pprezentat minn Leonard Brincat

²¹ Fol. 115 – 119

12. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tar-rikorrenti ppresentata fl-10 ta' Jannar 2019²².
13. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-intimata ppresentata fit-28 ta' Frar 2019²³.
14. Rat li l-kawza thalliet ghas-sentenza fis-seduta tal-28 ta' Frar 2019.
15. Rat li b'ordni tal-Prim Imhallef tal-10 ta' Mejju 2019, mogtija bis-sahha tas-setghat mghoddija lilu bl-artikolu 11(3) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta, il-kawzi civili kollha li kienu pendenti quddiem din il-Qorti diversement presjeduta, inkluz din il-kawza, gew assenjati lil din il-Qorti kif presjeduta b'effett mill-14 ta' Mejju 2019.
16. Rat u fliet il-bqija tal-atti processwali kollha u kkunsidrat l-provi kollha li gew imressqa quddiemha inkluz provi dokumentarji.

Ikkunsidrat

17. Illi l-kawza titratta talba ghar-risarciment tad-danni wara serqa ta' parti minn konsenza ta' zraben (sewwasew erbgha u erbghin kaxxa li kien fihom total ta' elf u sitta u hamsin par zarbun) minn fuq *trailer* gewwa l-port ta' Catania. Il-konsenza kienet giet fdata minn Eros Trading Limited, cioe' l-assigurata tal-kumpanija rikorrenti, lil Customs and Freight Agency Limited (l-intimata), sabiex din tittrasportaha minn Malta ghal għand il-klient tagħha gewwa Ruma, l-Italja. It-talba għad-danni (ghall-ammont ta' €9,670.10) saret kemm kontra l-kumpanija Customs and Freight Agency Limited ((il-quddiem f'din is-sentenza riferuta ukoll bhala "Customs and Freight") u kif ukoll kontra din tal-ahhar bhala agent tal-kumpanija estera Passalacqua e C s.r.l. ('il-quddiem f'din is-sentenza riferuta ukoll bhala "Passalacqua").
18. Illi l-intimati resqu risposta wahda bejniethom ghalkemm mhux l-eccezzjonijiet kollha jirrigwardaw lilhom it-tnejn. Fis-succint l-intimati qajjmu sostanzjalment din id-difiza:
  - Li b'mod preliminari, Customs and Freight m'hijiex il-**legittimu kontradittur**
  - Li z-zewg intimati ma' jahtux ghall-akkadut għaliex **l-allegat serq sar fuq il-bastiment** u kwindi għandha tigi kjamata in kawza l-kumpanija li tigġestixxi l-bastiment
  - Li z-zewg intimati **taw servizz kif mitlub u accettat** mill-assigurata tar-rikorrenti

---

²² Fol. 212 - 225

²³ Fol. 227- 236

- Li r-responsabilita taz-zewg intimati għandha **tigi regolata bil-kundizzjonijiet tal-Convention of the International Carriage of Goods by Road** u senjatament Artikoli 17 *et. seq.*
- Li minghajr pregudizzju, **il-kwantum tad-danni** huwa kontestat u għandha tingieb il-prova dwar l-allegat danni sofferti

Eccezzjoni numru wiehed: Legittimu kontradittur

19. Illi fuq dan il-punt preliminari, il-linja difensjonali li qabdu l-intimati matul il-kawza, konfermata fin-nota ta' sottomissjonijiet finali tagħhom, hija illi:
  - Customs and Freight ma' kienetx il-*carrier* responsabbli għat-trasportazzjoni tal-merkanzija
  - Customs and Freight kienet biss “*forwarding agent*” ghall-intimata l-ohra Passalacqua, li kienet il-*carrier*, u kwindi r-responsabilita' ta' Customs and Freight waqfet fil-punt illi l-merkanzija dahlet fil-Port ta' Malta u tghabbiet fuq il-bastiment.
20. Illi kontra dak ritenut mill-kumpanija rikorrenti fin-nota tagħha, ma' jidhix illi din il-Qorti diversament presjeduta kienet cahdet din l-eccezzjoni preliminari²⁴;
21. Illi mill-assjem tal-provi li ngabru quddiemha huwa car kristallin għal din il-Qorti illi din l-eccezzjoni preliminari ma' tista qatt tintlaqa' billi huwa evidenti, anzi evidentissimu, illi l-*carrier* f'dan il-kaz kien propriju Customs and Freight u hadd izjed.
22. Illi huwa fatt mhux kuntetestat bejn il-partijiet illi l-merkanzija kellha tingabar mingħand l-esportatur gewwa Malta sabiex titwassal għad-destinatarju (*consignee*) gewwa Tivoli, l-Italja. It-tragħiż inizjalment kellu jkun bit-triq ghall-port gewwa Malta, imbagħad bil-bahar ghall-port ta' Katanja, għal darb' ohra bil-bahar ghall-port ta' Napli u finalment bit-triq ghall-indirizz tad-destinatarju gewwa Tivoli.
23. Illi l-kuntratt vinkolanti bejn il-partijiet huwa dak li johrog mill-*International Consignment Note* esebita a fol 40 (b'verzjoni aktar cara esebita a fol 52). Din il-*consignment note* (iktar ‘l quddiem riferuta ukoll bhala “*CMR Note*”) hija suggetta għad-disposizzjonijiet tal-Konvenzjoni dwar il-Kuntratt għall-Ġarr Stradali Internazzjonali ta’ Merkanzija tal-1956 (‘l quddiem riferuta ukoll bhala “*Konvenzjoni CMR*”) li giet ratifikata mill-Gvern Malti u b'effett mill-20 ta’ Marzu, 2008 bdiet tagħmel parti mill-ligi Maltija taht il-Kap. 486 tal-Ligijiet ta’ Malta.

---

²⁴ Fol. 213

24. Illi mill-provi rrizulta illi s-“*sender*” illi jidher fuq is-CMR Note kienet filfatt Eros Trading Limited, l-assigurata tar-rikorrenti, u mhux l-isem indikat bhala “Trend-Set Trading”. F’dan ir-rigward **Joseph Hammett**, direttur ta’ Eros Trading Limited, xehed illi dan l-isem huwa filfatt *code name* li internament jindika dak is-*salesperson* li ha hsieb dan ix-xoghol.²⁵ L-istess xhud ikkonferma ukoll illi l-merkanzija kienet proprjeta’ ta’ Eros Trading Limited, li l-*packing list* li tidher taht l-intestatura ta’ “Trend-Set Trading”²⁶ kienet filfatt ipparata u maghmula minn Eros Trading Limited u li l-kwantitajiet indikati fil-lista kienu ccekkjati minn haddiema ta’ Eros Trading Limited.²⁷
25. Illi skond l-intimati, Customs and Freight kienet *forwarding agent* ta’ Passalacqua u xogholha kien biss li wara li tramite is-*subcontractor* tagħha tigħor il-merkanzija mill-klijent u twassalha gewwa l-port f’Malta għat-tagħbija fuq il-bastiment, tipprovd iukoll servizzi ta’ logistika sabiex il-merkanzija tingarr minn Passalacqua bhala *carrier* li din imbagħad tqabba lil terzi ohra bhal per ezempju terzi li joperaw l-bastimenti għat-tragitti fuq il-bahar (f’dan il-kaz, Grimaldi Atlantica S.p.A). Fin-nota finali tagħhom l-intimati jammettu illi fl-industrija tal-Ġarr Stradali Internazzjonali tal-Merkanzija *forwarding agent* jista jiehu ukoll ir-rwol ta’ *carrier* izda jishqu illi ma’ kienx hekk f’dan il-kaz u dan ‘l-ghaliex Customs and Freight kellha biss ir-rwol ta’ agent ta’ Passalaqua.
26. Illi in sostenn ta’ dan l-argument tagħha, fost affarijiet ohra Customs and Freight:

- tghid fin-nota finali tagħha illi “*tant kienu jafu rappresentanti tas-socjeta’ Eros Trading Limited li kien Passalacqua Trasporti li ser ikun qed jagħmel it-trasport necessarju li kienu huma stess li marru jiltaqgħu ma’ Passalacqua innifsu fl-ufficcju tieghu il-Fgura. Għaldaqstant il-klijent kien infurmat bir-relazzjonijiet kummerciali li kienu qed jinholqu ma’ Passalacqua u kien wara li nghatat il-konferma anke tal-prezz li Customs and Freight għamlet il-booking necessarju ta’ dan it-trailer*”²⁸ Din l-asserżjoni pero ma’ gietx debitament ippruvata fl-atti tal-kawza.
- tghid illi fis-*survey report* ta’ Gastaldi International s.r.l., Customs and Freight giet indikata bhala l-*forwarding agent* mentri Passalacqua giet indikata bhala *road carrier* u Grimaldi-Atlantica S.p.A. di Navigazione giet indikata bhala *sea carrier*. Bir-rispett pero, ghalkemm dan huwa

²⁵ Fol. 99

²⁶ Fol. 31

²⁷ Fol. 6-8

²⁸ Fol. 232

minnu, il-kumpanija in kwistjoni ma' kienetx ingaggata biex tiddentifika min huwa *carrier* u min huwa sempliciment agent u l-unika kompetenza tagħha kienet illi tistabilixxi b'mod forensiku l-kawza tat-telf tal-merkanzija u rendikont ezatt tal-merkanzija li nstabet nieqsa`.

- tghid ukoll fin-nota finali tagħha illi “*hija prassi komuni li isem il-kumpanija li tkun qed toffri s-servizzi tagħha ikollha isimha fuq il-bill of lading pero dan ma jassumix l-oneru ta' carrier ghaliex dan huwa responsabilita' tat-trasportatur*” u li din il-polza tat-tagħbija tikkonferma illi f'dan il-kaz “*kien hemm combined transport u cioe' tal-art u tal-bahar b'Passalacqua bhala road carriers u Grimaldi Atlantica S.p.A. tal-bahar*”²⁹ F'dan ir-rigward pero għandu jingħad illi l-polza tat-tagħbija in kwistjoni hija estranja ghall-kuntratt principali vinkolanti bejn l-assigurata u Customs and Freight li huwa regolat biss bil-Konvenzjoni CMR u xejn izjed. Jekk xejn, il-polza tat-tagħbija hija prova tat-tragħġi li kellu jsir permezz tal-bahar u tal-fatt illi l-merkanzija tħabbiet fuq il-bastiment pprovdut mill-*Carrier* (pero *carrier* fil-kuntest tal-garr tal-merkanzija fuq il-bahar u mhux fil-kuntest tal-Konvenzjoni CMR) fil-kwantitajiet imsemmija. L-istess polza għalhekk bl-ebda mod ma' tikkonsisti f'xi prova illi Grimaldi Atlantica S.p.A. jew Passalacqua huma *carriers* ghall-finijiet tal-Konvenzjoni CMR.
27. Illi f'dan ir-rigward fl-*Article 2* tal-Konvenzjoni CMR hemm provdut b'mod car illi fejn il-vettura (f'dan il-kaz, *trailer*) li qed għorr il-merkanzija tingarr permezz tal-bahar għal parti mill-vjagg U l-merkanzija ma' tigħix mhotta mill-vettura, il-Konvenzjoni CMR tapplika ghall-vjagg tal-garr kollu inkluz it-tragħ fuq il-bahar salv għal dak provdut mill-*proviso* u fl-*article 14*:

“*2.1. Where the vehicle containing the goods is carried over part of the journey by sea, rail, inland waterways or air, and, except where the provisions of article 14 are applicable, the goods are not unloaded from the vehicle, this Convention shall nevertheless apply to the whole of the carriage. Provided that to the extent it is proved that any loss, damage or delay in delivery of the goods which occurs during the carriage by the other means of transport was not caused by act or omission of the carrier by road, but by some event which could only have occurred in the course of and by reason of the carriage by that other means of transport, the liability of the carrier by road shall be determined not by this Convention but in the manner in which the liability of the carrier by the other means of transport would have been determined if a contract for the carriage of the goods alone had been made by the sender with*

---

²⁹ Fol. 234

the carrier by the other means of transport in accordance with the conditions prescribed by law for the carriage of goods by that means of transport. If, however, there are no such prescribed conditions, the liability of the carrier by road shall be determined by this Convention."

28. Illi imbagħad skond l-Article 3:

"3. For the purposes of this Convention the carrier shall be responsible for the acts of omissions of his agents and servants and of any other persons of whose services he makes use for the performance of the carriage, when such agents, servants or other persons are acting within the scope of their employment, as if such acts or omissions were his own."

29. Illi inoltre skond Article 9.1:

*"9.1. The consignment note shall be *prima facie* evidence of the making of the contract of carriage, the conditions of the contract and the receipt of the goods by the carrier."*

30. Illi kuntrarjament għal dak li jghidu l-intimati fin-nota finali tagħhom (a fol 232), m'huwiex il-kaz illi Customs and Freight indikat lil Passalaqua bhala carrier fuq is-CMR Note. Jirrizulta filfatt precizament bil-maqlub u cioe' illi l-carrier gie indikat bhala Customs and Freight, u hadd izjed.

31. Illi sussegwentement tqajjem ukoll l-argument tas-successive carrier. Fil-kontro-ezami tieghu **Kevin Attard**, direttur ta' Customs and Freight, xehed kif gej:

"Hija kwistjoni ta' terminologija. Jekk inti qed tghid carrier u transporter huma differenti, mela naqbel miegħek. Jekk jiiena nghidlek li carrier huwa l-persuna li qed igorr l-merkanzija minn post sa post iehor designat sakemm għandu responsabbilta' tieghu, igifieri f'dak il-kaz li huwa sa Tivoli, ghafnej hemm zewg kumpaniji miktubin fuq is-CMR? Hija facli. Ghaliex? Ghax hemm l-ewwel persuna li hija Customs and Freight Agency li gabar ix-xogħol jew fit-trailer jew whatever the case is sal-port. Imbagħad għandek is-second carrier li huwa Passalacqua, igifieri jien r-responsabbilta' tighi hija, u din hi sagro santa hadd ma jista' jinnegħha, mill-gabra ta' Hal Far sal-port sakemm dahħaltu fil-gate Lab Wharf. Hemmhekk gie accettat u giet ittaljat fuq it-trailer ... hawn fuq il-vapur sorry. F'dak il-kaz meta mbagħad wasal fid-destinazzjoni li hija in transit li f'dan il-kaz hija wkoll a grey patch, li hija xi haga cara, li meta kien qiegħed in transit u dan irrizulta b'responsabbilta' kbira Passalacqua li kien hemm it-trailer miftuh, u dan irraporta, tajjeb, mela dan

f'dan ir-rigward trid tara min kien ir-responsabbilta' ... ta' min kien ir-responsabbilta' waqt li kien hemm in-nuqqas. Kieku jiena at any point in time, nizel minn Half Far, waqaf il-Marsa, fetah il-bieb, ha tlett kaxxi ... erbgha kaxxi, hemmhekk iva dak huwa r-responsabbilta' ta' Customs and Freight Agency Limited. U jienainxurjat ghal dan l-affarijiet mal-istess kumpanija li qed tirrappreagenta inti."

F'dan ir-rigward ix-xhud pero huwa skorrett. Huwa minnu illi fuq is-CMR Note apparti illi Customs and Freight giet indikata bhala *Carrier*, giet indikata ukoll Passalacqua bhala *Successive Carrier* imma dan ma' jgibx b'daqshekk illi awtomatikament ir-responsabilita' tal-intimati giet apporzjonata bejniethom skond min gabar ix-xoghol u wasslu sal-port u skond min imbagħad kompla bit-tragitt. F'dan ir-rigward hija l-Konvenzjoni CMR li tirregola r-responsabilita' tas-successive carriers. Skond Article 34:

"34. If carriage governed by a single contract is performed by successive road carriers, each of them shall be responsible for the performance of the whole operation, the second carrier and each succeeding carrier becoming a party to the contract of carriage, under the terms of the consignment note, by reason of his acceptance of the goods and the consignment note."

Permezz ta' dan l-artiklu l-Konvenzjoni stabbilit ukoll illi kemm il-main carrier u kif ukoll is-successive carriers jsiru responsabbi indaqs għat-tragitt kollu. Gie kkonfermat ukoll permezz ta' gurisprudenza ricenti illi successive carrier li jissodisfa r-rekwiziti kollha sabiex jigi rikonoxxut bhala tali taht il-Konvenzjoni għandu jigi hekk rikonoxxut anke jekk il-main carrier jew inkella l-carriers l-ohra ta' qablu jkunu effettivament carriers fuq il-karta ossia jkunu biss contractual carriers u ma' jkunux effettivament wettqu il-garr huma.³⁰

Naturalment il-carrier li jkun verament responsabbi għal xi danni kkawzati lill-klient jista' imbagħad jigi obbligat li jħallas u jirrizarci d-danni li jkunu soffew carriers ohra li jkunu gew sfurzati ihallsu l-kumpens taht l-istess Konvenzjoni.

Huwa pero bl-accettazzjoni tal-merkanzija u tal-consignment note illi successive road carrier jidhol responsabbi ukoll ghall-performance of the whole operation. Article 35.1 imbagħad jipprovd dwar kif tali accettazzjoni għandha tigi manifestata:

---

³⁰ C&J Veldhuizen Holding B.V. v Beurskens Allround Cargo B.v., S&S 2016/1 (Qorti Suprema tal-Olanda – 11 ta' Settembru 2015)

“35.1 A carrier accepting the goods from a previous carrier shall give the latter a dated and signed receipt. He shall enter his name and address on the second copy of the consignment note. Where applicable, he shall enter on the second copy of the consignment note and on the receipt reservations of the kind provided for in article 8, paragraph 2.”

Illi kif sew qalet ir-rikorrenti fin-nota finali tagħha, ma' ngabu l-ebda provi ta' xi dokumenti li gew skambjati bejn il-carriers u għalhekk “*ir-responsabilita'* tal-merkanzija waqt it-tragitt kollu, mill-warehouse minn fejn telaq it-trailer sa' Ruma, kienet tas-socjeta' intimata proprju”³¹

32. Illi għalhekk din **l-ewwel eccezzjoni preliminari qegħda tigi michuda** billi l-kumpanija intimata Customs and Freight Limited proprio hija filfatt l-unika legittimu kontradittur f'din il-kawza.

Eccezzjoni numru tnejn: l-allegat serq sar fuq il-bastiment

33. Illi t-tieni eccezzjoni mressqa mill-intimati hija fis-sens illi entrambi ma' jahtux ghall-akkadut ghaliex **l-allegat serq sar fuq il-bastiment** u kwindi għandha tigi kjamata in kawza l-kumpanija li tigġestixxi l-bastiment.
34. Illi għal kull bwon fini għandu jingħad illi talba formali għal *kjamata fil-kawza tal-kumpanija* li tigġestixxi l-bastiment qatt ma saret f' dawn il-proceduri u in oltre ix-xhud Joseph Bugeja, rappresentant ta' Sullivan Travel li jirrappreżenta lil Grimaldi Group jghid li ma saru ebda' proceduri kontrihom fuq dan l-incident (a fol. 130).
35. Illi f'dan ir-rigward jerga jigi kkwotat l-*Article 2* tal-Konvenzjoni CMR li jirregola x'jigri meta fir-rigward ta' għarr ta' merkanzija bit-triq, parti mit-tragħi isir b'mezz iehor ta' transport bhal perezempju bil-bahar. F'dan il-kaz jekk *inter alia* l-merkanzija tintilef jew tinsteraq waqt parti mit-tragħi bhal per ezempju fuq il-bahar u diment illi fl-ebda stadju l-merkanzija ma' tigi mhotta mill-vettura, ir-responsabbiltà tal-*carrier* tigi regolata mill-Konvenzjoni CMR li kif ga ingħad skond l-*Article 3* tigi merfugha kollha kemm hi mill-istess *carrier* anke ghall-azzjonijiet jew omissjoni tieghu jew ta' persuni li jingagga. Madanakollu jekk il-*carrier* jipprova illi t-telf/serq tal-merkanzija sehh mhux minhabba xi att jew omissjoni tieghu imma b'tort tal-*carrier* tal-merkanzija fuq il-bahar, allura r-responsabilita' tal-*carrier* ma' tibqax regolata bil-Konvenzjoni CMR imma tigi regolata taħt il-ligi li tirregola l-kuntratt ghall-għarr tal-merkanzija bil-bahar li jkun sar bejn is-*sender* u l-*carrier*.

---

³¹ Fol. 220

36. Illi madanakollu mill-provi m'hemmx l-icken dubbju li kuntrarjament ghal dak sostnut fl-eccezzjoni tal-intimati, is-serqa ma' saritx fuq il-bastiment matul it-tragitt bil-bahar imma fil-Port ta' Katanja, meta t-trailer kien diga lahaq tnizzel fuq l-art.
37. Illi mix-xhiedha ta' **Joseph Bugeja**, *General Manager* tal-kumpanija Sullivan Travel li tirrappresenta lil Grimaldi Group, moghtija fit-12 ta' Jannar 2017 irrizulta li meta t-trailer ttella' fuq il-vapur huwa kien issiggillat u meta t-trailer tnizzel minn fuq il-vapur fil-port ta' Katania ma kienx hemm rimarki jew riservi. Ix-xhud esebixxa provi dokumentari in konferma ta' dan konsistenti f' *tally sheet* li jikkonferma li t-trailer tela' ssiggillat (a fol. 133) u email datata 10 ta' Jannar 2017 (fol. 134) li jikkonferma li ma kienx hemm ebda' rimarki tad-danni. Fl-istess email hemm miktab "*Catania is an open port therefore trailer, upon discharging will be positioned in free area without any sort of custody.*"
38. Illi dwar is-serqa mnifisha, mill-provi rrizulta illi waqt li t-trailer li kien qed igorr il-merkanzija kien gewwa l-port ta' Katania fil-lejl ta' bejn l-14 u l-15 Ottubru 2013 saret serqa ta' numru ta' oggetti li kienu jinstabu go fih. Din is-serqa induna biha xufier tal-kumpanija Passalacqua (li ma' kienx peri ix-xufier li kellu r-responsabilita' ta' dan it-trailer) li b'kumbinazzjoni innota li kien sar sgass peress li s-sigilli fuq it-trailer kienu miftuhin. Din il-persuna ghamlet rapport f' dan is-sens lir-rappresentanti ta' Passalacqua li min-naha tagħhom irrapportaw l-akkadut lill-Customs and Freight. Sussegwentement, sar *survey report* minn Gastaldi International S.r.l. fil-presenza ta' haddiema ta' Passalacqua li mhux biss rega stabilixxa l-akkadut imma anke ddetermina l-kwantita' u l-valura tal-merkanzija li ma' nstabix, ossia li kienet insterqet.³²
39. Illi jirrizulta ben pruvat allura illi s-serqa ma' saritx fuq il-bastiment u għalhekk din it-**tieni eccezzjoni għalhekk qed tigi michuda**.

Eccezzjoni numru erbgha: servizz moghti kif mitlub u accettat

40. Illi r-raba' eccezzjoni hija fis-sens illi z-zewg intimati taw servizz kif mitlub u accettat mill-assigurata tar-rikorrenti. Din l-eccezzjoni pero, anke jekk b'xi mod kellha tigi ppruvata (li ma' gietx), min-natura tagħha ma' xxejjinx it-talba tar-rikorrenti u ma' tispustjax ir-responsabilita' tad-danni minn fuq il-carrier għal fuq il-klijent. Għaldaqstant din l-eccezzjoni qegħda tigi ukoll michuda.

Eccezzjoni numru hamsa: ir-responsabilita' tal-intimati għandha tigi regolata bil-Konvenzjoni CMR, senjatamente l-artikoli 17 et. seq.

---

³² Fol. 19 et. seq.

41. Illi dwar din il-hames eccezzjoni, kif diga inghad, hija l-kumpanija intimata Customs and Freight wahedha, bhala *carrier*, illi hija responsabili inkluz ghall-azzjonijiet jew omissjonijiet tal-agenti tieghu jew ta' persuni li jingagga. Inoltre fir-rigward tar-risarciment tad-danni, *Article 17.1* jipprovd i kif gej:

"17.1 The carrier shall be liable for the total or partial loss of the goods and for damage thereto occurring between the time when he takes over the goods and the time of delivery, as well as for any delay in delivery."

42. Illi jezistu pero certu cirkustanzi, regolati mill-Art. 17.2 sa' Art. 17.5 li jekk jigu ppruvati, jeliminaw ir-responsabilita' tal-*carrier* għad-danni:

"17.2. The carrier shall, however, be relieved of liability if the loss, damage or delay was caused by the wrongful act or neglect of the claimant, by the instructions of the claimant given otherwise than as the result of a wrongful act or neglect on the part of the carrier, by inherent vice of the goods or through circumstances which the carrier could not avoid and the consequences of which he was unable to prevent.

3. The carrier shall not be relieved of liability by reason of the defective condition of the vehicle used by him in order to perform the carriage, or by reason of the wrongful act or neglect of the person from whom he may have hired the vehicle or of the agents or servants of the latter.

4. Subject to article 18, paragraphs 2 to 5, the carrier shall be relieved of liability when the loss or damage arises from the special risks inherent in one more of the following circumstances:

(a) use of open unsheeted vehicles, when their use has been expressly agreed and specified in the consignment note;

(b) the lack of, or defective condition of packing in the case of goods which, by their nature, are liable to wastage or to be damaged when not packed or when not properly packed;

(c) handling, loading, stowage or unloading of the goods by the sender, the consignee or person acting on behalf of the sender or the consignee;

(d) the nature of certain kinds of goods which particularly exposes them to total or partial loss or to damage, especially through breakage, rust, decay, desiccation, leakage, normal wastage, or the action of moth or vermin;

(e) insufficiency or inadequacy of marks or numbers on the packages;

(f) the carriage of livestock.”

43. Illi ghalkemm mhux cara, b'din il-hames eccezzjoni l-intimati donnhom qeghdin jinvokaw xi wahda mil-limitazzjonijiet fuq imsemmija. Mill-provi ma' jirrizulta pero l-ebda cirkustanza minn dawk imsemmija fl-Artikolu 17.4 u din il-Qorti m'ghandhiex ikollha l-kompitu li toqghod tiprova taqta' x'riedu jfissru ezattament b'din l-eccezzjoni l-kumpaniji intimati iz jed u iz jed meta dawn lanqas biss iccarawha, meta kellhom opportunita' jaghmlu hekk matul il-kawza u fin-nota finali taghhom.
44. Illi kif sew qalet ir-rikorrenti fin-nota finali tagħha, fir-rigward tal-punt illi skond l-*Article 17.2 il-carrier* jinheles mir-responsablita' legali għar-risarciment tad-danni jekk dawn isehhu “*through circumstances which the carrier could not avoid and the consequences of which he was unable to prevent*”, il-gurisprudenza lokali (fosthom fis-sentenza kwotata **Prokuratur Legali Madeleine Firman noe vs Concorde International Freight Forwarders Limited et** (QPA:694:2002:TM, deciza 30 ta' Marzu 2006)) u kif ukoll guristi barranin jaqblu illi l-*carrier* jrid jiehu l-mezzi kollha sabiex jevita kull hsara jew serq u li dan igorr piz tqil ghaliex jrid jiprova b'mod konkret kif id-danni gew ikkawzati f'tali cirkustanzi straordinarji u kif kien impossibbli għalih illi jimpedihom.
45. Illi fil-kawza fl-ismijiet **Bernard E. Sullivan pro et noe vs Emanuel Grech pro et noe** (QPA:677:86:DS, deciza 2 ta' Frar 2001) il-kaz kien ukoll jitrattra serq waqt li kien qed isir it-trasport f' pajjiz esteru. F' din is-sentenza l-Qorti ikkwotat b'mod estiz ir-rapport tal-perit gudizzjarju Dr Tonio Mallia (illum Imhallef) fejn jghid hekk:

“ *11. Lanqas ma jista' jingħad li serq minn terza persuna hija haga mhux fil-kontroll tad-debitur. Il-kuntratt in kwistjoni kien regolat mis-CMR Convention, cieo', il-Convention on the Contract for International Carriage of Goods by Road u, skond l-Artikolu 17.2 ta' din il-Konvenzioni, t-trasportatur ma jkunx responsabbi għan-nuqqas jekk dan jigri “through circumstances which the carrier could not avoid and the consequences of which he was unable to prevent.” Kif ighid l-awtur Malcolm Clarke fil-ktieb tiegħu “International Carriage of Goods by Road: CMR”, pagna 78, “What the carrier must show is more akin to the plea of impossibility of performance of contract which involves an event which renders the contract not merely more onerous but completely impossible of performance. Writers on the CMR are agreed that the event must be one which literally could not be avoided by the carrier.” F'dan il-kaz ma*

jirrizultax li kienu jezistu cirkostanzi, indipendenti mill-volonta' tad-debitur, li jaghmlu l-obbligazzjoni "impossible of performance". It-trailer wehel Reggio tort tad-ditta konvenuta u kieku din u/jew l-agenti occorrendo, kwistjoni interna bejnu u d-ditta konvenuta izda, fil-konfront tad-ditta attrici, d-ditta konvenuta m'onoratx il-kuntratt u, kwindi, hi responsabbli. Hu risaput li t-tort tat-terz li jkun imqabbad mid-debitur tal-obbligazzjoni huwa tort tal-istess debitur, ghax it-terz jezonera lid-debitur meta jkun indipendenti mill-obbligazzjoni u mhux mqabbad minn jew agent tad-debitur [ara "Farrugia vs Attard noe", deciza mill-Onorabbi Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fit-28 ta' April 1998]."

46. Illi fil-kaz in ezami t-trailer minn fejn insterqu l-oggetti tal-kumpanija assigurata Eros Trading Limited insterqu waqt li dan kien ipparkjat gewwa l-port ta' Katanja li huwa miftuh. Is-serqa giet innotata b'kumbinazzjoni minn xufier iehor ta' Passalacqua. Effettivamente it-trailer thalla wahdu ipparkjat bil-lejl gewwa area li hija accessibbli ghal kulhadd. Dan seta kien facilmente evitabile anke għaliex il-kumpanija Passalacqua kellha enclosure gewwa Katanja u mil-provi ma harix għalfejn f' dan il-kaz din il-facilita' ma intuzatx.
47. Illi l-Qorti taqbel mas-sottomissjonijiet magħmula mir-rikorrenti fin-nota finali tagħha fejn din irrimarkat illi ma ttieħdux il-prekawzjonijiet necessarji mill-kumpanija intimata sabiex jigi evitat is-serq u lanqas ma' gew osservati *best practices* jew linji gwida bhal dawk mahruġa fl-1981 mill-Federazzjoni Internazzjonali tat-Trasportaturi fuq it-Triq (FIATA). It-trailer thalla wahdu għal xi hin, ma kienx ipparkat gewwa post b' livell minimu ta' sigurta' bhal nghidu ahna xi warehouse jew garaxx u ma kienx armat b'*anti-theft device*. Huwa car illi l-intimata ma haditx il-prekawzjonijiet minimi necessarji sabiex ma jsrix l-isgass u din il-Qorti tikkunsidra li l-istess ma tistax tibbenefika minn ezenzjoni ta' responsabilita' għaliex jirrizulta li kien hemm elementi ta' negligenza da parti tagħha jew tal-persuni inkarigati minnha.
48. Illi finalment fuq dan il-punt, fi kwalunkwe kaz skond Article 17.3 tal-Konvenzjoni:

"17.3 The carrier shall not be relieved of liability ... by reason of the wrongful act or neglect of the person from whom he may have hired the vehicle or of the agents or servants of the latter.
49. Illi għalhekk in kwantu qiegħda tinvoka xi wahda mill-limitazzjonijiet elenkti fl-Art. 17.2 et. seq. tal-Konvenzjoni, **din il-hames eccezzjoni qiegħda tigi michuda.**

Eccezzjoni numru sitta: kontestazzjoni tal-kwantum tad-danni

50. Illi għar-rigward ta' din is-sitt eccezzjoni, l-intimati ikkонтestaw il-kwantum tad-danni u talbu lir-rikorrenti iggib prova dwar l-allegat danni sofferti.

51. Illi skond is-survey report ta' Gastaldi International S.r.l. li sar fil-presenza ta' haddiema ta' Passalacqua, wara li sar esercizzju dettaljat gie ddeterminat li l-kwantita' tal-merkanzija li ma' nstabix ossia li kienet insterqet kienet dik ta' erbha u erbghin kaxxa kontenenti elf u sitta u hamsin par zarbun ghall-valur totali ta' **Eur 8,589.60**³³. Dan il-valur gie stabbilit abbażi tal-fattura numru YL34/3 mahruga mill-kumpanija assigurata lill-kumpanija Taljana li xrat il-merkanzija³⁴.

52. Illi fin-nota finali tagħhom l-intimati jishqu illi din is-somma qegħda tigi kkuntestata ghaliex “*kien biss wara l-incident li Customs and Freight giet mogħtija dokumenti kemm tiswa l-merkanzija*”.

53. Illi skond Article 23 tal-Konvenzjoni CMR:

“*23.1. When, under the provisions of this Convention, a carrier is liable for compensation in respect of total or partial loss of goods, such compensation shall be calculated by reference to the value of the goods at the place and time at which they were accepted for carriage.*”

2. *The value of the goods shall be fixed according to the commodity exchange price or, if there is no such price, according to the current market price or, if there is no commodity exchange price or current market price, by reference to normal value of goods of the same kind and quality.*

...

4. *In addition, the carriage charges, Customs duties and other charges incurred in respect of the carriage of the goods shall be refunded in full in case of total loss and in proportion to the loss sustained in case of partial loss, but no further damage shall be payable.*”

54. Illi inoltre skond Article 24:

“*24. The sender may, against payment of a surcharge to be agreed upon, declare in the consignment note a value for the goods exceeding the limit laid down in article 23, paragraph 3, and in that case the amount of the declared value shall be substituted for that limit.*”

55. Illi mis-CMR Note ma' jidhirx li l-valur tal-merkanzija kienet giet imnizzla u mill-provi ma' jidhirx li jezisti xi *commodity exchange price* jew xi *current*

---

³³ Fol. 82

³⁴ Fol. 85

market price ghall-merkanzija in kwistjoni. Lanqas ma' ngiebet xi prova tan-normal value of goods of the same kind and quality. L-intimati jilmentaw, kemm per via di eccezione u kif ukoll fin-nota finali tagħhom illi l-ammont mitlub huwa eccessiv. Pero huma ma' jghidux għalfejn dan l-ammont huwa esagerat u lanqas ma' ressqu provi f'dan ir-rigward. Fin-nuqqas ta' dan, il-Qorti għalhekk tħaddi biex tqis il-valur tal-merkanzija fuq l-invoice (cioe' **Eur 8,589.60**) bhala l-valur tal-merkanzija "at the place and time at which they were accepted for carriage." Din il-prassi tidher li giet ukoll accettata f'diversi pajjizi firmatarji tal-Konvenzjoni.

56. Illi fir-rigward pero tas-survey fees ta' €1,080.50 (bil-VAT inkluz) ir-rikorrenti ma' gabet l-ebda prova illi hija hallset dan l-ammont. Is-subrogation form (a fol 2) tindika biss l-ammont ta' €8,589.60 (ossia' l-valur tal-merkanzija misruqa) bhala l-ammont li r-rikorrenti hallset lill-assigurata tagħha u lanqas ma' giet esebita xi fattura jew ricevuta fir-rigward tas-survey fees. L-unika darba li jissemma l-ammont tas-survey fees huwa filfatt fl-ittra mibghuta mir-rikorrenti lill-Customs and Freight li tħalli a fol 39 tal-process. Inoltre huwa ferm dibattibbi kemm "survey fees" jistgħu jitqiesu bhala "other charges incurred in respect of the carriage of goods" fil-kuntest tal-Article 23.4 tal-Konvenzjoni CMR. Il-Qorti ma' thosssx pero li f'dan l-istadju għandha tizvolgi izjed fuq dan il-punt galadarba kif ingħad xorta wahda ma' ngabux provi sufficienti li jiggustifikaw t-talba għar-risarciment tal-ammont imsemmi.
57. Illi għalhekk din is-sitt eccezzjoni qegħda tintlaqa' in parte u d-danni risarcibbli għandhom jigu limitati ghall-valur ta' Eur 8,589.60.

Eccezzjoni numru tlieta: infondati fil-fatt u fid-dritt

58. Illi t-tielet eccezzjoni tal-intimati hija wahda generika fejn qed tirrispingi l-pretensjonijiet tar-rikorrenti bhala infondati fil-fatt u fid-dritt. Il-Qorti ma' tara l-ebda utilita' f'eccezzjoni bhal din galadarba l-intimati ressqu diversi eccezzjonijiet ohra specifici u dettaljati intizi li jxejjnu t-talbiet tar-rikorrenti. Għalhekk il-Qorti qegħda tħad din l-eccezzjoni,

Decide

59. Il-Qorti qegħda għalhekk tiddisponi minn din il-kawza billi:
  - (a) **Tħad l-eccezzjonijiet kollha ghajr l-eccezzjoni numru sitta li qed tigi milquġha in parte;**
  - (b) **Tilqa' t-talbiet tar-rikorrenti limitatament fis-sens illi tikkundanna lill-kumpanija Customs and Freight Agency Limited (C17475) proprio sabiex thallas lill-kumpanija rikorrenti s-somma ta' tmint elef hames mijha disa' u tmenin euro u sittin centezmu (Eur 8,589.60) rappresentanti danni li għamlet tajjeb għalihom bhala indennizz a favur tal-assikurata tagħha;**

- (c) Bl-imghax fuq din is-somma dekoribbli mill-15 ta' Ottubru 2014 bir-rata ta' hamsa fil-mija (5%) fis-sena ai termini tal-*Article 27.1* tal-Konvenzjoni CMR;
- (d) Fir-rigward tal-ispejjez dawn għandhom jigu ssupportjati kif gej: 90% mill-intimata Customs and Freight Agency Limited *proprio* u 10% mir-rikorrenti.

**Dr. Victor George Axiak LL.D.
Magistrat**

**Mario Azzopardi
Deputat Registratur**